

УДК 378.1:34

**КОМПЕТЕНТНІСНА МОДЕЛЬ ВИПУСКНИКА МАГІСТРАТУРИ –
ФАХІВЦЯ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ**

©Лунячек В.Е., Рубан Н.П., Рубашка В.П., Тіманюк В.М., Фесенко Н. С.

Українська інженерно-педагогічна академія

Інформація про авторів:

Лунячек Вадим Едуардович, ORCID: 0000-0002-4412-7068, vel2003@ukr.net доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри креативної педагогіки і інтелектуальної власності; Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна.

Рубан Наталія Павлівна: ORCID: 0000-0001-8337-2739; ruban_73@ukr.net; кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри креативної педагогіки і інтелектуальної власності; Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна.

Рубашка Володимир Петрович: ORCID: 0000-0002-9856-3850; uipakpiv@gmail.com; кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри креативної педагогіки і інтелектуальної власності; Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна.

Тіманюк Валерія Миколаївна: ORCID: [0000-0001-8473-5669](https://orcid.org/0000-0001-8473-5669); timanjuk2010@gmail.com; кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри креативної педагогіки і інтелектуальної власності; Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна.

Фесенко Наталія Св'яtosлавівна: ORCID: 0000-0001-8582-8066; nataliya_fesenko@ukr.net; кандидат наук державного управління, доцент, доцент кафедри креативної педагогіки і інтелектуальної власності; Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна.

В роботі розглядаються питання професійної підготовки фахівців у сфері інтелектуальної власності в умовах магістратури. Зокрема, запропонована компетентнісна модель магістра в сфері інтелектуальної власності, детально розроблені відповідні загальні і спеціальні компетентності, висвітлені програмовані результати навчання згідно з навчальними дисциплінами, що передбачені навчальним планом магістратури. В роботі надано також приклад схематичного розгляду окремих компетентностей фахівця в сфері інтелектуальної власності, наведено приклад такого аналізу для компетентності «Спроможність управляти інноваційними проектами». За основу взяті підходи до структури компетентності, передбачені Національною рамкою кваліфікацій України. Окрема увага приділяється висвітленню проблеми працевлаштування випускників магістратури – професіоналів у сфері інтелектуальної власності за умови оволодіння наведеними в роботі компетентностями. Представлені матеріали розроблені кафедрою креативної педагогіки і інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії з урахування багаторічного досвіду підготовки фахівців у цій сфері.

Ключові слова: інтелектуальна власність, управління інтелектуальною власністю, компетентність, компетентнісна модель, підготовка магістрів у сфері управління інтелектуальною власністю.

Лунячек В.Э., Рубан Н.П., Рубашка В.П., Тиманюк В.Н., Фесенко Н.С. «Компетентностная модель выпускников магистратуры - профессионала в сфере интеллектуальной собственности».

В работе рассматриваются вопросы профессиональной подготовки специалистов в сфере интеллектуальной собственности в условиях магистратуры. В частности, предложена компетентностная модель магистра в сфере интеллектуальной собственности, детально разработаны соответствующие общие и специальные компетентности, приведены программированные результаты обучения в соответствии с учебными дисциплинами, которые предусмотрены учебным планом магистратуры. В работе представлен также пример схематичного рассмотрения отдельных компетентностей специалиста в сфере интеллектуальной собственности, показан пример такого анализа для компетентности

«Способность управлять инновационными проектами». За основу взяты подходы к структуре компетентности, предусмотренные Национальной рамкой квалификаций Украины. Отдельное внимание уделяется рассмотрению проблемы трудоустройства выпускников магистратуры – профессионалов в сфере интеллектуальной собственности при условии овладения приведенными в работе компетентностями. Представленные материалы разработаны кафедрой креативной педагогики и интеллектуальной собственности Украинской инженерно-педагогической академии с учетом многолетнего опыта подготовки специалистов в этой сфере.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, управление интеллектуальной собственностью, компетентность, компетентностная модель, подготовка магистров в области управления интеллектуальной собственностью.

V. Lunyachek, N. Ruban, V. Rubachka, V. Timanjuk, N. Fesenko

"Competence-based model of a Master's graduate – an intellectual property professional".

The paper highlights the issues of the professional training of professionals in the field of intellectual property within the framework of MA courses. In particular, the competence-based model of Master's student in the sphere of intellectual property is presented, general and special competences are elaborated, programmed results of the training are presented in accordance with the academic disciplines specified in the Master's program curriculum.

The paper also presents an example of the schematic review of individual professional skills of a specialist in the field of intellectual property and illustrates an instance of such analysis for the competence "Ability to manage innovative projects". The approaches to the competence structure provided by the National Qualifications Framework (NQF) of Ukraine have served as a basis for the research. Special attention is paid to the issue of employment of Master's graduates – specialists in the sphere of intellectual property, providing they have acquired competences listed in this paper. Submitted materials have been elaborated by the staff of the Department of Creative Pedagogy and Intellectual Property of Ukrainian Engineering Pedagogics Academy in light of long-term experience of training specialists in this domain.

Keywords: intellectual property, management of intellectual property, competence, competence-based model, training Masters in Intellectual Property.

Актуальність дослідження і постановка проблеми. Розбудова України як європейської держави актуалізувала питання подолання інтелектуального піратства, захисту прав інтелектуальної власності, комерціалізації наукових досліджень тощо. Професійна підготовка фахівців у цій царині відбувається в магистратурі ВНЗ за спеціальностями 073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність», 081 «Право» в межах спеціалізації «Інтелектуальна власність». В той же час підготовка фахівців в галузі інтелектуальної власності має досить обмежений характер, а її обсяги не спроможні задовольнити потреб сьогодення. Формування у студентів магистратури системи компетентностей щодо управління об'єктами інтелектуальної власності в рамках статутної діяльності підприємств, установ і організацій, що дозволяє вирішувати завдання розробки, комерціалізації, придбання, оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності та їх впливу на вартість компанії, трансфер технологій, відповідальності за порушення прав власників інтелектуальної власності тощо є нагальною потребою ринку праці. Таким чином, набуває своєї актуальності створення компетентнісної моделі випускника ВНЗ за спеціалізацією «Інтелектуальна власність», яка запропонована у представленій роботі.

Аналіз досліджень та публікацій. Розвиток освіти на початку XXI ст. характеризується запровадженням компетентнісної парадигми як умови надання якісних освітніх послуг споживачам. Застосування цієї парадигми у вищій професійній освіті сприяє підвищенню особистих шансів випускників у процесі працевлаштування в умовах глобалізації світового ринку робочої сили. Мобільність робочої сили є характерною ознакою сьогодення. Саме фахівці в сфері інтелектуальної власності суттєво впливають на

інноваційні процеси в економіці будь-якої країни, виступають їх каталізатором і гарантом комерціалізації і захисту інтелектуальних прав.

Загальні питання компетентнісного підходу розглянуті у значній кількості наукових джерел. Це роботи Н. Бібік, В. Вербицького, Г. Зайчука, І. Зимньої, С. Клепко, О. Овчарук, О. Пометун, А. Хуторського, Ю. Швалба та ін. Запровадження компетентнісного підходу у вищій професійній освіті висвітлено в наукових працях Н. Брюханової, І. Булах, О. Коваленко, В. Олійника, С. Ракова та ін. Зокрема В. Байденко та ін. компетентнісний підхід розглядається як підхід до проектування результатів освіти, заснований на компетенціях. Автори наголошують, що підхід, заснований на компетенціях, відноситься до ключових методологічних інструментів реалізації цілей Болонського процесу. Формуванню цього інструменту присвячений загальноєвропейський проект TUNING. Проектування освітніх програм з точки зору компетентнісного підходу означає:

- відображення у системному і цілісному вигляді результатів освіти;
- формування результатів освіти у ВНЗ як ознак готовності студента / випускника продемонструвати відповідні знання, уміння і цінності;
- визначення структури компетенцій, які набуті і продемонстровані тим, хто навчається [1].

Проблеми підготовки фахівців у сфері інтелектуальної власності відображені в роботах М. Лазарева, В. Жарова, Т. Дорожко, Ю. Кузнецова, П. Цибулева та ін. Особливу увагу слід звернути на роботи О. Бутнік-Сіверського, О. Стороженко [2; 12]. Значний вклад у вирішення цієї проблеми внесли наукові розробки працівників кафедри креативної педагогіки і інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії [7–10].

Роботи Г. Андрєєва, О. Козирєва, А. Костіна, С. Смирнова, М. Федотова, Є. Шипової, Д. Шішляєва, а також зарубіжних авторів Г. Десмонда, Р. Келлі, Ф. Ольсена, К. Пасіфіко, Г. Тіля, присвячені питанням оцінки та комерціалізації інтелектуальної власності. У теорію управління інтелектуальною власністю внесли значний внесок такі вчені, як Г. Бромберг, А. Гукова, П. Завлін, В. Зінов, С. Ільєнкова, А. Козирєв, Б. Леонтєв, В. Мухопад, З. Мазур, Н. Мазур, Л. Устинова та ін.

Аналіз наукових робіт підтвердив, що інтелектуальна власність стає важливим фактором розвитку інноваційної економіки, дозволяє сучасним підприємствам здобувати унікальні конкурентні переваги в ринкових умовах господарювання. Разом із тим, недостатньо вивченими є питання управління інтелектуальною власністю на рівні конкретних підприємств і організацій, відсутня система формування патентної стратегії і політики на базі ефективного використання інтелектуальної власності, включаючи питання трансферу технологій та комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

В практичній діяльності керівники підприємств (організацій) і менеджери інноваційної діяльності недооцінюють роль і значення прав інтелектуальної власності в якості товару. Ці права після їх вартісної оцінки у вигляді нематеріальних активів є основним додатковим капіталом сучасних зарубіжних промислових підприємств і комплексів. Можна стверджувати, що незабаром головною складовою розвитку економіки провідних країн світу стануть результати інтелектуальної діяльності, бо природні ресурси стрімко вичерпуються. У зв'язку з цим, актуалізується проблема підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері інтелектуальної власності (ІВ). Таким чином, сьогодення вимагає кардинальних змін в системі професійної підготовки фахівців з ІВ кадрів в умовах ВНЗ.

На цьому, зокрема, наголошує П. Цибульов, який визначає в своїх працях бар'єри на шляху впровадження інновацій в Україні. Серед них головним недоліком є нестача у фахівців відповідних знань, досвіду і підготовки [13].

Сучасна наукова література представлена низкою робіт щодо підготовки фахівців в сфері ІВ. Так, В. Троцька присвячує своє дослідження питанням виявлення та запобігання плагіату в роботах студентів як елементу, що висвітлює їхню неспроможність формулювати особисті висновки та нездатність до критичного мислення. Автор висловлює такі думки на основі аналізу відповідних досліджень, що проводилися в ЄС та Україні [11]. М. Погоріла,

використовуючи методологію компетентнісного підходу, визначає сучасний стан системи підготовки майбутніх фахівців сфери інтелектуальної власності і виявляє проблемні питання, пов'язані безпосередньо з навчанням. Найбільш значимі проблемні питання, на думку автора, стосуються переліку і змісту нормативних навчальних дисциплін. Автором виявлені також деякі причини, які призводять до виникнення неузгодженостей на сучасному етапі підготовки фахівців інтелектуальної власності[6].

Разом із тим, аналіз робіт представлених вище авторів свідчить, що недостатня увага приділяється проблемі моделювання при підготовці фахівців у сфері інтелектуальної власності. З точки зору авторів, розробка саме компетентнісних моделей фахівця в сфері інтелектуальної власності суттєво сприятиме підвищенню якості випускника магістратури за цією спеціалізацією в межах сформованої у нього інтегральної компетентності. Це суттєво сприятиме розвитку інноваційної економіки в Україні.

Постановка завдання. Метою цієї роботи є висвітлення поглядів працівників кафедри креативної педагогіки і інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії щодо створення компетентнісної моделі фахівця у сфері інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. В процесі підготовки фахівців у сфері інтелектуальної власності, навчальний процес у ВНЗ орієнтується на формування у студентів спроможності щодо розробки і управління інтелектуальною власністю в системі наука–виробництво–ринок; виявлення об'єктів інтелектуальної власності на кожній із стадій інноваційної діяльності й прийнятті відповідних рішень щодо вибору форми, виду, способу, методу охорони інтелектуальної власності; своєчасності встановлення можливих ризиків в процесі створення об'єкту інтелектуальної власності та їх мінімізації. Важливим є також набуття компетентності щодо роботи з колективами творчих особистостей, розробці бізнес-планів з урахуванням формування об'єктів інтелектуальної власності, оцінки їх ефективності і просування на ринку. Результатом навчання за цією спеціалізацією є підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері інтелектуальної власності з інноваційними, креативними поглядами та нестандартним способом мислення.

В процесі дослідження автори виходили з дефініції «компетентність», наданих у Національній рамці кваліфікацій України, де визначено такі терміни:

– інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності;

– компетентність/компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості;

– результати навчання – компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання [5].

Наведемо як приклад підходи до схематичного розгляду окремої компетентності фахівця в сфері інтелектуальної власності–«Спроможність управляти інноваційними проектами» (табл.1).

Таблиця 1

Приклад схематичного розгляду компетентності
«Спроможність управляти інноваційними проектами»

Структура компетентності	Зміст
Знання	– теоретичні основи винахідницької діяльності: діалектичний метод і логіку в теорії і практиці результатів інноваційної діяльності, форми абстрактного мислення, закони формальної логіки
Уміння	– здатність брати участь в інноваційному процесі в рамках проведених реформ у правовій, економічній, інформаційній, освітніх сферах; – здатність керувати життєвим циклом інноваційного процесу, в тому числі: виявляти своєчасно об'єкт ІВ на кожному етапі інноваційного процесу, проводити технологічний аудит, організувати і реалізовувати заходи з охорони об'єктів ІВ і їх комерціалізації, приймати управлінські рішення в ході інноваційного процесу, мінімізувати можливі ризики при формуванні прав на об'єкти ІВ і регулювати правові відносини між суб'єктами прав на об'єкти ІВ; – здатність обробляти науково-технічну інформацію, використовувати передовий досвід в галузі управління ІВ, забезпечувати патентну чистоту технічних нововведень; складати звіти за результатами інноваційної діяльності(РІД), розробляти стандарти, положення, методики з управління ІВ відповідно до профілю галузі.
Комунікація	– здатність підтримувати сприятливий клімат в колективі, орієнтуватися в ділових ситуаціях, що виникають в ході ділового спілкування між замовниками, партнерами, клієнтами і коректно доводити свою точку зору; дотримуватися моральних відносин між колегами і етичності службової поведінки; володіти прийомами ділового етикету на переговорах з передачі прав на об'єкти ІВ; володіти знаннями іноземної мови в разі міжнародного трансферу технологій та здійсненні інших зовнішньоекономічних зв'язків.
Автономність і відповідальність	Здатність брати на себе персональну відповідальність за всі етапи проведеної роботи; самостійно приймати управлінські рішення і шукати оптимальні виходи при виникненні непередбачуваних ситуацій; здатність саморозвиватися в галузі управління ІВ, ІТ технологіях та ін., активно адаптуватися до мінливих умов зовнішнього і внутрішнього середовища.

В результаті набутої компетентності «спроможність управляти інноваційними проектами» майбутній фахівець в сфері інтелектуальної власності зможе отримати наступні програмні результати навчання:

1. Створювати основні елементи інноваційного проекту.
2. Забезпечувати охорону результатів інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері на всіх стадіях інноваційного проекту.

Пропонується сформулювати компетентність, що набувається при вивченні дисципліни «Управління інноваційними проектами».

Нижче в таблиці 2 наведено компетентнісну модель у вигляді переліку компетентностей, програмних результатів навчання згідно з навчальними дисциплінами, що викладаються в магістратурі в процесі загальної і професійної підготовки. Ця компетентнісна модель створена фахівцями кафедри креативної педагогіки і інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії.

Таблиця 2

Компетентності, які набуває випускник магістратури в межах спеціалізації
«Управління інтелектуальною власністю»

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін
1	2	3
Цикл загальної підготовки		
Здатність впроваджувати наукові методи управління.	1. Управляти певною сферою діяльності на основі методів наукового менеджменту. 2. Забезпечувати результати управлінської діяльності у відповідності до поставлених цілей.	Основи менеджменту
1. Здатність використовувати нормативно-правову базу в сфері інтелектуальної власності у професійній діяльності. 2. Здатність регулювати правовідносини між суб'єктами права інтелектуальної власності в межах чинного законодавства.	1. Застосовувати статті законів і підзаконних актів, що регламентують діяльність у сфері інтелектуальної власності. 2. Регулювати майнові права між суб'єктами господарської діяльності на об'єкти інтелектуальної власності.	Право інтелектуальної власності в системі права України
Здатність до проведення наукових досліджень.	1. Проводити наукові дослідження на відповідному рівні. 2. Оформлювати результати наукових досліджень у вигляді певного документу чи рукопису.	Методологія і організація наукових досліджень
Здатність до педагогічної діяльності у вищій школі.	1. Викладати у вищій школі на високому рівні. 2. Ефективно організовувати навчальний процес у вищій школі як необхідну умову надання якісних освітніх послуг.	Педагогіка вищої школи
Спроможність управляти інноваційними проектами.	1. Створювати основні елементи інноваційного проекту. 2. Забезпечувати охорону результатів інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері на всіх стадіях інноваційного проекту.	Управління інноваційними проектами
Здатність до ефективного професійного спілкування.	1. Спроможність будувати діалог для вирішення цілей професійної діяльності з використанням державної та іноземної мови. 2. Володіти засобами сучасних ІТ для вирішення професійних завдань.	Комунікативні процеси в управлінській діяльності

Продовження таблиці 2

1	2	3
Цикл професійної підготовки		
<p>1. Здатність до аналізу інформаційних ресурсів сфери інтелектуальної власності.</p> <p>2. Здатність використовувати інформаційні технології для досягнення цілей управління інтелектуальною власністю.</p>	<p>1. Застосовувати методи та засоби пошуку, збору та зберігання науково-технічної та патентної інформації.</p> <p>2. Користуватися інформаційно-пошуковими системами для проведення патентних досліджень.</p> <p>3. Оформляти звіти про проведення патентних досліджень відповідно до національних стандартів.</p>	<p>Інформаційні системи і технології в управлінні інтелектуальною власністю</p>
<p>1. Здатність здійснювати нормативно-правове обслуговування трансферу технологій у сфері інтелектуальної власності.</p> <p>2. Здатність використовувати договірне право як інструмент ведення бізнесу.</p>	<p>1. Здійснювати оформлення передачі прав інтелектуальної власності (виняткова, невиняткова, одинична ліцензії) відповідно до особливостей об'єкту.</p> <p>2. Регулювати права між суб'єктами інтелектуальної власності при оформленні і укладенні договорів (ліцензій).</p>	<p>Договірне право в галузі інтелектуальної власності</p>
<p>1. Здатність знаходити і оцінювати нові ринкові можливості і формулювати бізнес-ідею.</p> <p>2. Здатність оцінювати комерційну привабливість об'єктів інтелектуальної власності, форму і механізм їх реалізації на внутрішньому і зовнішніх ринках.</p>	<p>1. Здійснювати відбір об'єктів інтелектуальної власності з метою їх подальшої комерціалізації.</p> <p>2. Оцінювати вартість прав на об'єкти інтелектуальної власності і вибирати форми і засоби їх комерціалізації.</p> <p>3. Управляти процесами комерціалізації між суб'єктами і об'єктами інтелектуальної власності.</p>	<p>Управління комерціалізацією інтелектуальної власності</p>
<p>1. Здатність використовувати основні теоретичні положення і правила проведення експертиз на об'єкти інтелектуальної власності.</p> <p>2. Володіти методикою проведення експертизи об'єктів інтелектуальної власності: винаходів, корисних моделей, промислових зразків і знаків для товарів та послуг.</p>	<p>1. Оформлювати заявки і надавати консультаційні послуги з питань оформлення результатів інноваційної діяльності в будь-якій сфері науки і виробництва, розробляти методичні рекомендації, положення, стандарти підприємств і організацій щодо проведення експертизи і складання заявок на оформлення прав на об'єкти інтелектуальної власності</p> <p>2. Здійснювати офіційну переписку з державними експертами, складати аргументовані відповіді на їх запити, відстоювати точку зору розробника щодо правильності складання документів заявки (формули й повного опису) на результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері.</p>	<p>Експертиза об'єктів інтелектуальної власності</p>

Продовження таблиці 2

1	2	3
<p>1. Здатність проводити інвентаризацію результатів інноваційної діяльності, виявляти і ідентифікувати об'єкти інтелектуальної власності.</p> <p>2. Здатність розробляти патентні стратегії і патентну політику шляхом формування портфелю замовлень.</p>	<p>1. Бути спроможним легалізувати, оформлювати і забезпечувати ефективне використання об'єктів інтелектуальної власності.</p> <p>2. Розробляти методики, положення, регламенти для забезпечення розробки стратегій і політики в галузі управління інтелектуальною власністю.</p>	<p>Управління процесами у сфері інтелектуальної власності</p>
<p>1. Здатність управляти творчою діяльністю при створенні об'єктів інтелектуальної власності.</p>	<p>1. Управляти процесом розробки об'єктів інтелектуальної власності з урахуванням психолого-педагогічних особливостей замовників.</p> <p>2. Генерувати нові ідеї у визначеній професійній сфері.</p>	<p>Управління творчою діяльністю при створенні інтелектуальної власності</p>
<p>1. Здатність проводити маркетингові дослідження ринку інтелектуальної власності.</p> <p>2. Здатність проводити аналіз новизни та ефективності наукових та науково-технічних досягнень, що є об'єктами інноваційної діяльності.</p>	<p>1. Формувати маркетингову, товарну та цінову стратегії підприємств і організацій відповідно до сучасних ринкових вимог.</p> <p>2. Проводити систематизацію, аналіз та оформлення результатів маркетингових досліджень ринку інтелектуальної власності.</p> <p>3. Застосовувати маркетингове забезпечення для прогнозування розвитку об'єктів права інтелектуальної власності.</p>	<p>Маркетинг інтелектуальної власності</p>
<p>1. Здатність використовувати в професійній діяльності положення міжнародних угод щодо охорони у сфері інтелектуальної власності.</p>	<p>1. Аналізувати міжнародні нормативно-правові акти з питань захисту інтелектуальної власності з метою їх практичного застосування.</p>	<p>Міжнародне законодавство в галузі інтелектуальної власності</p>
<p>1. Здатність використовувати в професійній діяльності положення міжнародних угод щодо співробітництва у сфері інтелектуальної власності.</p>	<p>1. Бути спроможним здійснювати міжнародне співробітництво у сфері інтелектуальної власності й представляти інтереси України в зазначеній сфері в міжнародних організаціях згідно з чинним законодавством.</p>	<p>Міжнародне право і співробітництво в галузі інтелектуальної власності</p>
<p>1. Здатність аналізувати, оцінювати й управляти комерційним потенціалом підприємства і/або організації</p>	<p>1. Прогнозувати інноваційний потенціал підприємств і організацій для забезпечення їх конкурентоспроможності.</p> <p>2. Застосовувати методи оцінки комерційного потенціалу інновацій для збільшення нематеріальних активів підприємств і/або організацій.</p>	<p>Дослідження конкурентоспроможності і комерційного потенціалу інновацій</p>
<p>1. Спроможність формувати рух матеріальних і нематеріальних ресурсів у сфері інтелектуальної власності з мінімальними витратами.</p>	<p>1. Використовувати підходи загальної логістики до управління витратами на розробку, оцінку та комерціалізацію об'єкта інтелектуальної власності.</p>	<p>Патентна логістика</p>

В сьогоденних умовах випускники магістратури за спеціалізацією «Інтелектуальною власністю» працюють на підприємствах будь-якої організаційно-правової форми (комерційні, некомерційні, державні). Як правило, це керівники, начальники структурних підрозділів або виконавці певних служб апарату управління.

Професіонали у сфері інтелектуальної власності створюють та розвивають власну справу. Вони працюють менеджерами, провідними спеціалістами, науковими співробітниками в науково-дослідницьких організаціях, пов'язаних з вирішенням управлінських проблем щодо набуття прав інтелектуальної власності, на посадах менеджера (управителя) у галузі операційного менеджменту (логістики), продажу та маркетингу, інших видах робіт, пов'язаних з реалізацією специфічних управлінських функцій сфери інтелектуальної власності.

Одним з напрямів діяльності є робота менеджером-спеціалістом по маркетингу з інновацій в інноваційних центрах, венчурних фірмах і фондах; менеджерами з комунікаційних технологій в фірмах розробника програмного забезпечення; менеджерами з адміністративної діяльності в центрах трансферу і комерціалізації технологій, у приватних компаніях та фірмах з охорони, захисту і оцінки інтелектуальної власності; науковими співробітниками-консультантами з інтелектуальної власності в інформаційно-патентних відділах, в організаціях винахідників і раціоналізаторів України, в Торгово-промисловій палаті, митних службах, консалтингових компаніях; менеджером з питань комерційної діяльності, з питань реклами; фахівцем з методів розширення ринку; інспектором із торгівлі тощо. Частина випускників відповідних магістерських програм працюють викладачами дисциплін циклу інтелектуальної власності в навчальних закладах. Складові інтегральної компетентності магістра за спеціалізацією «Інтелектуальна власність» наведено авторами у табл.3.

Таблиця 3

Складові інтегральної компетентності магістра за спеціалізацією «Інтелектуальна власність»

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані проблеми сфери управління інтелектуальною власністю, які передбачають застосування відповідних науково-теоретичних та практичних підходів і методів.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність впроваджувати наукові методи управління. 2. Здатність використовувати нормативно-правову базу в сфері інтелектуальної власності у професійній діяльності. 3. Здатність регулювати правовідносини між суб'єктами права інтелектуальної власності в межах чинного законодавства. 4. Здатність до проведення наукових досліджень. 5. Здатність до педагогічної діяльності у вищій школі. 6. Здатність до ефективного професійного спілкування.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність управляти творчою діяльністю при створенні об'єктів інтелектуальної власності. 2. Здатність проводити маркетингові дослідження ринку інтелектуальної власності. 3. Здатність проводити аналіз новизни та ефективності наукових та науково-технічних досягнень, що є об'єктами інноваційної діяльності. 4. Здатність до аналізу інформаційних ресурсів сфери інтелектуальної власності. 5. Здатність використовувати інформаційні технології для досягнення цілей управління інтелектуальною власністю. 6. Здатність здійснювати нормативно-правове обслуговування трансферу технологій у сфері інтелектуальної власності.

Продовження таблиці 3

	<p>7. Здатність використовувати договірне право як інструмент ведення бізнесу.</p> <p>8. Здатність знаходити і оцінювати нові ринкові можливості і формулювати бізнес-ідею.</p> <p>9. Здатність оцінювати комерційну привабливість об'єктів інтелектуальної власності, форму і механізм їх реалізації на внутрішньому і зовнішніх ринках.</p> <p>10. Здатність використовувати основні теоретичні положення і правила проведення експертиз на об'єкти інтелектуальної власності.</p> <p>11. Володіти методикою проведення експертизи об'єктів інтелектуальної власності: винаходів, корисних моделей, промислових зразків і знаків для товарів та послуг.</p> <p>12. Здатність проводити інвентаризацію результатів інноваційної діяльності, виявляти і ідентифікувати об'єкти інтелектуальної власності.</p> <p>13. Здатність розробляти патентні стратегії і патентну політику шляхом формування портфелю замовлень.</p> <p>14. Здатність використовувати в професійній діяльності положення міжнародних угод щодо охорони у сфері інтелектуальної власності.</p> <p>Здатність використовувати в професійній діяльності положення міжнародних угод щодо співробітництва у сфері інтелектуальної власності.</p> <p>15. Здатність аналізувати, оцінювати й управляти комерційним потенціалом підприємства і/або організації</p> <p>16. Спроможність формувати рух матеріальних і нематеріальних ресурсів у сфері інтелектуальної власності з мінімальними витратами.</p> <p>17. Спроможність управляти інноваційними проектами.</p> <p>18. Спроможність проводити науково-дослідну роботу за відповідним напрямом.</p>
--	--

Важливим аспектом результативності навчального процесу в магістратурі є ефективна процедура оцінювання сформованості окремих компетентностей. В процесі роботи над статтею автори використовували підходи, які відображені в сучасних наукових дослідженнях і передбачають оцінювання на основі структурування окремих компетентностей (табл.4) [3; 4]

Таблиця 4

Оцінювання окремих компетентностей у відповідності до їх структури

Назва компетенції	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
	<i>Методи діагностики</i>			
1	2	3	4	5
Здатність до педагогічної діяльності у вищій школі	Тестування, есе	Виконання практичного завдання	Тестування, захист реферату	Тестування, анкетування, виступ на конференції

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5
Володіти методикою проведення експертизи об'єктів інтелектуальної власності: винаходів, корисних моделей, промислових зразків і знаків для товарів та послуг	Тестування, усне опитування	Виконання практичного завдання (ситуаційні задачі тощо)	Тестування, анкетування, рольові ігри	Тестування, анкетування
Здатність до ефективного професійного спілкування	Тестування	Виконання практичного завдання, в тому числі з використанням ІТ-технологій	Експертне оцінювання діалогу з використанням державної та іноземної мови	Тестування, оцінка матеріалів фахової практики
Здатність управляти творчою діяльністю при створенні об'єктів інтелектуальної власності	Тестування, усне опитування	Виконання практичного завдання (генерування нових ідей у визначеній професійній сфері, ситуаційні задачі)	Захист ідеї перед аудиторією (на практичних заняттях, курсової роботи тощо)	Експертне оцінювання просування ідеї під час науково-дослідної практики
Здатність проводити маркетингові дослідження ринку інтелектуальної власності	Тестування, усне опитування	Виконання практичного завдання (проведення патентного пошуку за стандартами, ситуаційні задачі)	Оцінювання результатів перемовин з підприємством / організацією щодо просування продукту на ринку	Тестування, оцінювання портфоліо тощо

Виходячи із викладеного вище, можна зробити такі **висновки**:

1. Підготовка фахівців у сфері інтелектуальної власності в умовах магістратури ВНЗ є важливою умовою інноваційного розвитку економіки України.

2. Розробка компетентнісної моделі фахівця в сфері інтелектуальної власності дозволяє чітко зрозуміти зміст його підготовки і сформулювати необхідний контент.

3. Запропоновані в дослідженні підходи дозволяють сформулювати в майбутніх фахівцях професійні компетентності в сфері інтелектуальної власності на рівні стандартів провідних країн світу.

4. Різноманітність та широке коло набутих під час навчання загальних і спеціальних компетентностей магістра в сфері інтелектуальної власності в певному сенсі робить його універсальним фахівцем для ринку праці. Зокрема, він може працювати керівником відділів у сфері трансферу технологій, фахівцем з управління інтелектуальною власністю, співкерівником наукомістких інноваційних проєктів, брати участь у зовнішньоекономічній діяльності, стати з часом патентним повіреним.

Перспективи подальших досліджень. До перспективних напрямів досліджень даної проблематики можна віднести розробку факторно-критеріальних моделей оцінки якості підготовки фахівця в сфері інтелектуальної власності.

Список використаних джерел

1. Болонский процесс (на основе опыта мониторингового исследования): глоссарий / [авт.-сост.: В. И. Байденко, О. Л. Ворожейкина, Е. Н. Карачарова и др.] ; под науч. ред. д-ра пед. наук, проф. В. И. Байденко и д-ра техн. наук, проф. Н. А. Селезневой. – М.: Исслед. центр проблем качества подготовки спец., 2009. – 148 с.
2. Бутнік-Сіверський О. Б. Підготовка фахівців з економіки інтелектуальної власності (методичний аспект) / О. Б. Бутнік-Сіверський // Матеріали V Всеукр. наук.-практ. конференції. – Київ : Ін-т інтелектуальної власності і права, 2005. – С. 25-27.
3. Луначек В. Е. Компетентнісний підхід як методологія професійної підготовки у вищій школі / В. Е. Луначек // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – № 1(13). – С. 155-162.
4. Луначек В. Е. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки керівних кадрів в умовах магістратури до управління якістю освіти : дис ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / [В. Е. Луначек](#); ХНПУ імені Г. С. Сковороди. – Харків, 2012. – 572 с.
5. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.
6. Погоріла М. О. Проблемні питання підготовки фахівців з управління інтелектуальною власністю на сучасному етапі інноваційного розвитку економіки України / М. О. Погоріла // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2014. – Вип.1(10). – Т. 2. – С.104-109.
7. Рубан Н. П. Творча діяльність при створенні об'єктів промислової власності / Н. П. Рубан, М. І. Лазарев // Проблеми підготовки фахівців з інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності в Україні : матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23-25 квітня 2012 р.). – Київ : Київ. ін-т інтелектуальної власності та права Нац. ун-ту „Одеська юридична академія”, 2012. – С. 122-127.
8. Тіманюк В.М. Шляхи підвищення результативності професійної підготовки фахівців в галузі управління інтелектуальною власністю/ В.М.Тіманюк// Проблеми інженерно-педагогічної освіти :зб. наук. пр.– Харків: УПА, 2014. – Вип. 44. – С. 22-27.
9. Тіманюк В. М. Формування практичних знань і умінь на базі дисципліни «Економіка інтелектуальної власності» / В. М. Тіманюк, Н. П. Рубан // Проблеми підготовки фахівців з інтелектуальної власності, інформаційно-аналітичної та інноваційної діяльності в Україні : матеріали XII Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 23-25 квітня 2012 р.). – Київ : Київ. ін-т інтелектуальної власності та права Нац. ун-ту „Одеська юридична академія”, 2012. – С. 242-247.
10. Тіманюк В.Н. Интеллектуальная собственность как средство формирования профессионально- специализированных компетенций инженеров-педагогов / В. Н. Тіманюк // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. – Х. : УПА, 2013. – Вип. 40-41. – С. 97-103.
11. Троцька В. Запобігання та виявлення плагіату у вищій освіті (за матеріалами досліджень у ЄС та Україні) / В. Троцька // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2016. – № 5. – С. 29-38.
12. Стороженко О. М. Викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» у вищих навчальних закладах / О. М. Стороженко, О. Б. Німко // Освітологічний дискурс : зб. наук. пр. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – № 1 (3). – С. 177-184.
13. Цибульов П. М. Бар'єри на шляху комерціалізації результатів наукових досліджень в Україні / П. М. Цибульов, В. Ф. Корсун // Наука та інновації. – 2009. – № 6. – С. 87-96.

References:

1. Bajdenko, VI & Selezneva, NA (eds.) 2009, *Boloniskij process (na osnove opyta monitoringovogo issledovanija)*, [Bologna process (based on the experience of monitoring research): glossary] Issledovatel'skij centr problem kachestva podgotovki specialistov, Moskva.
2. Butnik-Siverskyj, OB 2005, 'Pidhotovka fakhivtsiv z ekonomiky intelektualnoyi vlasnosti (metodychnyy aspekt)', [Training of specialists in the field of economics of intellectual property (methodical aspect)] *Materialy V vseukrayinskoyi naukovopraktychnoyi konferentsiyi*, Instytut intelektualnoyi vlasnosti i prava, Kyiv, pp. 25-27.
3. Lunyachek, VE 2013, 'Kompetentnisnyy pidkhid yak metodolohiya profesynoyi pidhotovky u vyshchiy shkoli', [Competency approach as a methodology for vocational training in higher education] *Publichne upravlinnya: teoriya ta praktyka*, no. 1 (13), pp. 155-162.
4. Lunyachek, VE 2012, 'Teoretyko-metodolohichni zasady profesynoyi pidhotovky kerivnykh kadriv v umovakh mahistratury do upravlinnya yakystyu osvity', [Theoretical and methodological principles of professional training of leading personnel in the conditions of a magistracy to quality education

management] Doct.ped.n. thesis, Kharkivskyy natsionalnyy pedahohichnyy universytet imeni Hryhoriya Skovorody, Kharkiv.

5. Kabinet Ministriv Ukrainy 2011, *Pro zatverdzhennya Natsionalnoyi ramky kvalifikatsiy Ukrainy: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2011 roku no. 1341*, <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>>.

6. Pohorila, MO 2014, 'Problemni pytannya pidhotovky fakhivtsiv z upravlinnya intelektualnoyu vlasnistyu na suchasnomu etapi innovatsiynoho rozvytku ekonomiky Ukrainy', [About Approval of the National Qualifications Framework of Ukraine] *Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoyi vlasnosti*, iss. 1 (10), vol. 2, pp.104-109.

7. Ruban, NP & Lazaryev, MI 2012, 'Tvorchyа diyalnist pry stvorenni obyektiv promyslovoyi vlasnosti', [Creative activity in the creation of industrial property objects] *Problemy pidhotovky fakhivtsiv z pytan intelektualnoyi vlasnosti, informatsiyno-analitychnoyi ta innovatsiynoyi diyalnosti v Ukraini*, Instytut intelektualnoyi vlasnosti natsionalnoho universytetu Odeska yurydychna akademiya, Kyiv, pp. 122-127.

8. Timanyuk, VM 2014, 'Shlyakhy pidvyshchennya rezultatyvnosti profesiynoyi pidhotovky fakhivtsiv v haluzi upravlinnya intelektualnoyi vlasnistyu', [Ways to increase the effectiveness of professional training in the field of intellectual property management] *Problemy inzhenerno-pedahohichnoyi osvity*, Ukrayinska inzhenerno-pedahohichna akademiya, Kharkiv, iss. 44, pp. 22-27.

9. Timanyuk, VM & Ruban, NP 2012, 'Formuvannya praktychnykh znan i umin na bazi dystsypliny Ekonomika intelektualnoyi vlasnosti', [Formation of practical knowledge and skills on the basis of discipline "Economics of Intellectual Property"] *Problemy pidhotovky fakhivtsiv z pytan intelektualnoyi vlasnosti, informatsiyno-analitychnoyi ta innovatsiynoyi diyalnosti v Ukraini*, Instytut intelektualnoyi vlasnosti natsionalnoho universytetu Odeska yurydychna akademiya, Kyiv, pp. 242-247.

10. Timanjuk, VN 2013, 'Intellektualnaja sobstvennost kak sredstvo formirovaniya professionalno-specializirovannykh kompetencij inzhenerov-pedagogov', [Intellectual property as a means of formation of professional-specialized competencies of engineer-educators] *Problemy inzhenerno-pedahohichnoyi osvity*, Ukrayinska inzhenerno-pedahohichna akademiya, Kharkiv, iss. 40-41, pp. 97-103.

11. Trotska, V 2016, 'Zapobihannya ta vyyavlennya plahiatu u vyshchii osviti (za materialamy doslidzhen u YeS ta Ukraini)', [Prevention and detection of plagiarism in higher education (based on research materials in the EU and Ukraine)] *Teoriya i praktyka intelektualnoyi vlasnosti*, no. 5, pp. 29-38.

12. Storozhenko, OM & Nimko, OB 2011, 'Vykladannya dystsypliny Intellektualna vlasnist u vyshchykh navchalnykh zakladakh', [Teaching discipline "Intellectual Property" in higher educational institutions] *Osvitolohichnyy dyskurs*, Kyivskyy universytet imeni Hrinchenka, Kyiv, no. (3), pp. 177-184.

13. Tsybulov, PM & Korsun, VF 2009, 'Baryery na shlyakhu komertsializatsiy i rezultativ naukovykh doslidzhen v Ukraini', [Barriers to the commercialization of research results in Ukraine] *Nauka ta innovatsiyi*, no. 6, pp. 87-96.

Стаття надійшла до редакції 01.02.2017р.